

משולחן שלמה

עיונים ופנינים בפרשה משיעוריו של

הגאון הינוקא
רבינו שלמה יהודה בארי שליט"א

גליון
146

פרשת ראה

הנהגת העולם מי"ז בתמוז עד להושענא רבה

ומובא במנהגי מהרי"ל (הלכות ימים הנוראים י) שמי"ז באב מתחילה ההכנה לימים הנוראים, וכתב על זה השל"ה (מסכת ר"ה נר מצוה ב) שמי"ז בתמוז יש להתחיל ההכנה. וביאור הדברים, שעיקר עבודת התשובה היא להביא לבנין המקדש, וכמובא באמרי פנחס (ח"ב ערך תשעה באב, אות שפה) בסדרי זמני אחרית השנה, שמי"ז בתמוז שולטת מידת הדין שנגרמה מחורבן בית המקדש, והולכת היא וגוברת עד ליום תשעה באב שאז היא בתוקף התגברותה, ומתוך השפלות שבתשעה באב שאנו יושבים בארץ ומשוים עצמינו עם הארץ, מתוך כך מתקוממים אנו להתלבש בצורה חדשה⁴ לקראת ימי ראש השנה ויום הכיפורים. ומבואר בבני יששכר (מאמרי חודשי תמוז אב מאמר ד, ב-ג) שמתשעה באב ואילך הולכת מידת הדין ומתמעטת, עד ליום ט"ו באב שהוא ארבעים יום קודם בריאת העולם בכ"ה באלול כמובא בויקרא רבה (כט, א), שמאז והלאה מתעוררים הרחמים והתשובה עילאה⁵. וכך הולכת וגוברת הנהגת הרחמים עד לימי ראש השנה, ומראש השנה ועד יום הכפורים הוא התגלות דין קדוש ודרך התשובה מיראה, והם זמני תשובה וציור השפע לכל השנה כולה, ומיום הכפורים ועד להושענא רבה מתעוררים שוב הרחמים ומתוך דרך התשובה מזהבה.

יבקש ה' עלבון הבית העלוב

ולכך נעשית ראשית התעוררות הנהגת ראש השנה מתוך הצמיחה והתקומה שביום תשעה באב, כי זהו עיקר מה שנידון כל אדם בראש השנה - האם יזכה שיבנה בית המקדש בימיו ויתרפא כאב החורבן שנעשה בתשעה באב, וכמו שרמז זאת רבי משה זכותא בספרו רמז הרומוז (אות תתסא) ש'ראש השנה' עולה כמנין 'בית המקדש', וכמנין הכתוב (בתהלים קיט, צא) "למשפטיך עמדו היום כי הכל עבדיך", וביאר הרב ממונקאטש בספרו שער יששכר (מאמר מאזנים למשפט אות ג) שבא הדבר לרמז שעל זה צריכים בעיקר להתפלל בראש השנה. כי זהו שצריך להיות עיקר מגמת כל אדם בעבודת הבורא, ועל כך נידונים גם גדולים וצדיקים⁶, וכמו שכתב האור החיים (ויקרא כה, כה) שעל זה עתידין ליתן את הדין כל אדוני הארץ גדולי ישראל, ומהם יבקש ה' עלבון הבית העלוב, כי עיקר גאולת הבית ובנינו תלוי בעבודתנו, כאשר יתעוררו ליבות בני אדם להבין ולידע שאין עֲרֵבִים לנו החיים בעולם אם אין סמוכים אנו לשולחן אבינו שבשמים בבית מקדשו.

הישאג אריה - ביער

ולכך בימים הנוראים ובימי אלול צריכה להיות עיקר תפילותינו לראות במהרה בימינו בבנין המקדש, כמו שרמז זאת החיד"א במדבר קדמות (מערכת ר אות ט) במה שאמר עמוס (ג, ד) "הישאג אריה ביער וטרף אין לו", ש'אריה' רמז לימים הנוראים, כמו שכתב המטה משה (בעמוד העבודה אלול ור"ה ס' תשעה) שהוא נוסריקון אלול, ראש השנה, יום הכפורים, הושענא רבה, ואמר על כך עמוס (ש, ח) "אריה שאג מי לא יירא" - שמי לא יירא באלו הזמנים. והוסיף החיד"א,

במה תלויה הברכה והקללה

יִרְאֶה אֲנֹכִי נִתָּן לַפְּנִיכֶם הַיּוֹם פְּרִיכָה וְקָלָה (יא, כו). עיקר שפע הברכה נשפע לעולם מבית המקדש, ומיום שחרב בית המקדש אין יום שאין בו קללה כמו שאמר רשב"ג בשם רבי יהושע במשנה סוטה (ט, יב), ואמר על כך רבא במסכת סוטה (דף מט ע"א) שבכל יום ויום מרובה קללתו משל חבירו, שנאמר (בדברים כח, יז) "בבוקר תאמר מי יתן ערב ובערב תאמר מי יתן בוקר".

ובכדי להשיב שפע הברכה שמבית המקדש ולהביא לטובת העולם כולו, תלוי הדבר רק בנו הנבראים, שכאשר נשוב ונפייס את הבורא בוודאי ישכון עימנו כימי קדם ותשוב הברכה לעולם כולו. כי אך מצידנו נגרמה הרעה ובאה הקללה לעולם, כמו שלימדנו ירמיהו כאשר קונן על חורבן בית המקדש ש"מפי עליון לא תצא הרעות והטוב, מה יתאונו אדם חי גבר על חטאיו, נחפשה דרכינו ונחקורה ונשובה עד ה'" (איכה ג לח-מ), ואמר על כך רבי אלעזר בדברים רבה (א, ד) שמשעה שאמר הקב"ה 'ראה אנוכי נותן לפניכם היום ברכה וקללה', נתקיים 'מפי עליון לא תצא הרעות והטוב', אלא מאיליה הרעה באה על עושי הרעה, והטובה על עושי הטובה¹, היינו שאין דבר רע יורד מלמעלה כמו שאמר רבי חנינא בבראשית רבה (גא, א), וכל שורש הרע הוא מחסרון המקבל כמו שכתב האבן עזרא (בהקדמת פירושו לקוהלת), וכמו שביאר זאת הכלי יקר (ריש פ' ראה) במשל השמש, שמצידו זורח הוא ומאיר ומחמם כאחד, אלא שמצד המקבלים פועל הוא בשני הפכים, שמתוך השעוה ומקפיא הביצה, משחיר פני הכובס ומלבין הבגד.

זמני תשובה באחרית השנה

ומובא בדברים רבה (ד, א) שאמר הקב"ה, לא לרעתם נתתי להם ברכות וקללות, אלא להודיעם איזו דרך טובה שיבחרו אותה בכדי שיטלו שכו. ולכך יש לנו לייחד זמן לחפש ולחקור דרכנו ולשוב אל ה', ובפרט באחרית השנה שקרבים ובאים בני העולם ליום הדין הגדול והנורא בראשית השנה הבאה עלינו לטובה, שצריכים כולם לפשפש במעשיהם ולהתכונן לעמוד לפני ה' טהורים ונקיים מכל רפש חטא ועוון.

כי ימים הנוראים שבימי תשרי מיוחדים הם בכדי לצייר השפע לטובה ולברכה כפי עבודת האדם כמו שכתב הקדושת לוי (בדרוש לר"ה), אמנם אין לנו להתמתין בכך עד לימי תשרי, אלא כבר מימי אלול חלה הברכה מתוך עבודת התשובה, כמו שרמז רבי עמנואל חי ריקי בספרו אדרת אליהו² (סופי ענבים אות לה) ש'ראה אנוכי נתן' נוסריקון ראש אלול הבט אשר נגד כל ישראל נושא תשובה נכונה. וזהו 'לפניכם' לשון רבים (על אף שפתח 'ראה' בלשון יחיד), כי בתשובת היחיד נמחל לו ולכל העולם כולו כמו שאמר רבי מאיר במסכת יומא (דף פו ע"ב). והכל הוא בכדי להתכונן לאותו 'היום', הוא יום ראש השנה, על דרך שאמר רשב"י בזוהר פנחס (דף רלא ע"א) שסתם 'היום' הוא זה היום הידוע, שהוא ראש השנה בו נידונים כל בני העולם. וכאשר מכין עצמו כבר מימי אלול לעבודת ימי תשרי, בזה תכלה שנה וקללותיה, ותחל שנה וברכותיה³.

4 כעין גרעין הניטע באדמה, שמתוך שניקב בארץ עולה וצומח הוא ביתר שאת ויתר עוז לטעון ברכה ופירות.
5 וכתב הרב ממונקאטש בספרו שער יששכר (ח"א מאמר יום תבר מגל, אות ב) שלכך נוהגים ישראל מיום ט"ו באב לברך זה לזה בכתביה וחתומה טובה, כי מי מאז הוא ההכנה לכתובה וחתומה טובה בראש השנה, וכנרמז בתיבות 'חמשה עשר באב' העולים כמנין 'כתובה וחתומה טובה'. וכן היה מנהג הרה"ק מברדיטשוב זיע"א לברך בכתובה וחתומה טובה מט"ו באב ואילך, כמובא בספר גאון וחסיד (עמ' קה).
6 וכמו שאמר הרה"ק רבי משה מקוברין זיע"א, מתבייש אני מזה שלא נכנה בית המקדש בימי (אמרות משה ח"א ערך משה וגאולה, עמ' קמב).

1 ובאיכה רבה מובא הדבר בשינוי לשון, שמאותה שעה לא יצאת טובה לעושה רעה ורעה לעושה טובה, אלא טובה לעושה טובה ורעה לעושה רעה, כמו שנאמר (בשמואל ב' ג, ט) "שלים ה' לעושה הרעה כרעתו".
2 והביאו מוה"ר פאלאג'י זיע"א בספרו מועד לכל חי (סי' יא, אות ה).
3 כמו שרמז זאת בספר צבי לצדיק (סוף פ' ראה) ש'ראה' נוסריקון אלול ראש השנה, ואלול ראש השנה 'עולה כמנין' כתיבה וחתומה טובה, לרמז ולהורות שבוה זוכה לחפץ הקללה לברכה ולהיכתב ולהיותה בית הדין לחיים טובים ולשלום.

ואלה יעמדו על הברכה

הגיליון מוקדש לרפואת הצלחת וישועת פכל ניסים בן מרינה, ניב בן רחל, קרן כוכבה בת אירית, איתי יהודה בן נטלי רות, ישראל בן עליה.
להקדשות יקיריכם ניתן לפנות בטל' 0527.130.400

ראו דור דרור בן רונית
יהונתן בן שאול, שאול בן משה
נועה נורית בת מרים

שזוהו 'הישאג אריה', שכשאשר ישאג האדם באלו הזמנים הנרמזים ב'אריה', ימצא לו הדבר 'ביער', שהוא בית המקדש, כמו שנאמר בו (בתהלים קלב, ו) "הנה שמעונה באפרתה מצאנוה בשדי יער", היינו שיזכה ויראה בבנינו.

כי כעת ש'טרף אין לו' כביכול לקוב"ה, שבחורבן המקדש בטלו הקרבנות ואין לנו אישים וניחוחים להעלות כלפי שמיא, כיצד יערב לו לאדם לבקש רק על בני חיי ומזוני, ולא ישיב מגמתו למלאות חסרון השכינה ושתשוב לשכון בבית המקדש, ואף שמוכרח הדבר להתפלל על בני חיי ומזוני, לא תהיה עיקר מחשבתו בזה על עצמו, אלא צריך שיהיה לו הדבר כטפל לעיקר התפילה שהיא על תועלת השכינה ובנין המקדש, וכמו שכתב האוהב ישראל (בליקוטים

חדשים, דרוש לימים הנוראים) שעל זה בעיקר מתפללים אנו בימים הנוראים 'זכרנו לחיים', היינו החיים הטובים כאשר סמוכים אנו אל שולחן המלך אבינו שבשמים.

ציון היא ומי דורש לה

ומתוך שנדרוש לציון עיר המהוללה, בוודאי נבוא אל המנוחה ואל הנחה היא בית המקדש כמובא במסכת זבחים (דף קטז ע"א), ותשרה הברכה והטובה בכל העולם כולו, ויראו כולם בעטרת תפארת ישראל, כמובא בתנחומא (ראה ד) שאמר הקב"ה, בעולם הזה סדרתי לפניכם ברכות וקללות, אבל לעולם הבא כל מי שרואה אתכם יברך אתכם, שנאמר (ישעיה סא, ט) "כל רואיהם יכירום כי הם זרע ברך ה'".

"תוכו רצוף אהבה" (שיר השירים ג, י)

משיעור יום ה' תזריע תש"ע

א

הנה הבנת התורה בלא קדושה וטהרה, ההבנה בה היא מצד השכל בלבד, אך כדי שתבוא התורה ותאיר לאדם ללא גבול, זהו מתוך לימוד בקדושה וטהרה. והענין בזה הוא, שיש גילוי לאמיתת מציאות הבורא ב"ה שהוא בכחינת 'סוכב כל עלמין', ויש גילוי שהוא 'ממלא כל עלמין', ובעולם הזה אין גילוי 'ממלא' כל עלמין, אלא לכך ש'סוכב' הקב"ה כל העולם, והמשמעות בזה היא, שמפני שכל שהעולם חשוך מתוך שאין לנו בית מקדש וגילוי למלכות ה' ב"ה ואמיתות התורה, מחשבת הנבראים היא על כך ש'סוכב' הקב"ה לעולם, והאדם רואה את ה' ב"ה כדבר רחוק המשגיח עליו ממרומים, אך אינו חי יחד עם ה' יתברך בתוך החיים בתוך הלימוד והמצוות, שזהו ענין 'ממלא' כל עלמין, שיהיה הקב"ה מלא בכל חיי האדם בכל עסקיו ועבודתו ובכל עניניו.

וכל מה שאין האדם רואה את גילוי הבורא בכל דבר בבריאה הוא מחמת ענין זה שאינו חי את השי"ת בתוך חייו, אלא חפץ ליקח מהשי"ת קדושות ומדרגות בעבודת השי"ת, או שפעים גשמיים, אך אין עיקר מגמתו בתפילתו ועבודתו שיהיה הוא יתברך עימו. וזהו השורש לכך שרואה האדם את חיצוניות הנבראים והבריאה ואינו נושא את עיניו על פנימיות הדברים, ובזה נעשה גם לימוד התורה בדומה לכך, שהבנתו בה היא אך מתוך הבנת חיצוניות הדברים.

ב

וכאשר משיג ומבין האדם בתורה בחיצוניותה ומצד מדרגת 'סוכב' כל עלמין, זוהי הבנה מצד השכל ולא מצד הלב, אמנם כאשר יש לאדם הבנה בפנימיותה של התורה, הנה זוהי מדרגת 'ממלא' כל עלמין, ואין המשמעות בזה שיבין האדם בסודות התורה, אלא הכוונה היא שתהיה התורה עם האדם, והיא עצמה תפתח בפניו כל השערים להבין את כלליות הענין בו עוסק הוא בתורה. שכל זה הוא מצד הלב, שנובעת התורה מתוך ליבו להבין דבר מתוך דבר לאמיתתה של תורה, ויראה בעיניו איך הולך הוא בהבנת התורה בדרכי הראשונים והאחרונים ומפרשי התורה, ויראה הארת פנים בלימודו שמכוון הוא בכל דבר לדעתם הקדוש, שכל זה הוא מפני שהתורה היא שותפה עימו בלימודו, ואינו רודף להשיגה כמו שהיא במדרגה הסוכבת אותו, אלא היא מלמדתו את דרכיה מתוך שהיא שורה בתוכו ובליבו. וכל זה תלוי בשורש רצונו בעסק התורה, אם חפץ הוא ליקח את התורה יחד עם השי"ת שיהיה עימו יחד בלא פירוד, או שעיקר מגמתו להשיג לשכל וחכמת התורה בלא שיהיה הקב"ה שותף איתו בכל עניניו.

ג

והנה השגת עבודת השי"ת מצד הלב והפנימיות, שיהיה לאדם חיבור לדברי התורה מצד הלב, ותשפיע בו התורה חפץ וחשק לדבוק בה בלא פירוד, תלוי הדבר באהבה של האדם לה' ב"ה. כי הנה כל ענין של ריחוק הוא מפני היראה, וזהו כנגד מה שרואה האדם שהבורא ב"ה 'סוכב' הוא לכל עלמין. אמנם ענין הקרבה וראיית הפנימיות והמחשבה מה' ב"ה שיהיה בסמיכות לאדם בכל עניניו, הנה תלוי זה באהבת השי"ת המרמז אל הקרבה והדבקות, כמ"ש (שה"ש ב, ו) "וימינו תחבקני".

ולבוא לקרבה ולאהבת ה' ב"ה הוא על ידי ב' ענינים, הראשון הוא מתוך הסרת כל מונע החוצץ לאהבת ה' ב"ה, והשני הוא מסירת ונתינת העצמיות לשם האהבה. ודרך משל, כאשר יש אדם החפץ באהבת חברו, הוא מסיר

לכל דבר ששונא חברו, ומלבד זאת מוסר ונותן הוא לחברו מה אינו נותן לאחר מלבדו.

וכל זה הוא בסוד הקדושה והטהרה שעליהם נבנית כל עבודת ה' והתורה של האדם, והם היסודות והכלים שיהיה לאדם חיבור עם התורה באופן שתהיה התורה יחד עם האדם ותאיר לו מצד החסד והאהבה. ונרמז הדבר במה שפתחה התורה ב'ראשית ברא אלהים את השמים ואת הארץ', ש'שמים' הם ענין הקדושה ו'ארץ' היא ענין הטהרה, היינו שבכדי לבוא להשגת התורה צריך האדם להיות בקדושה וטהרה.

השמים מרמזים על 'קדושה', כי השמים הם נבדלים מהבריות שזהו מרמז על הפרישות המביאה לידי קדושה, וכמו שכתוב במשנת רבי פנחס בן יאיר (במשנה סוטה ט, טו) 'פרישות מביאה לידי קדושה', כי קדושה באה מתוך הבדלה ופרישות. והנה מלבד מה שאדם יפוש עצמו ממחשבה רעה שעל ידי כך יהיה בקדושה, ענין הקדושה היא שזוכר הוא בעולם הבא, ואינו מתקשר ומתחבר בדרך קבע לעולם הזה כלל, וכל מה שמביט בעולם הזה זהו בדרך עראי, שצריך האדם לראות את עצמו כמו שהוא דר בקרקע השכורה לו ושאינה קנויה לו, וזהו שורש הפרישות המביאה לידי קדושה.

והארץ מרמזת ל'טהרה', וכמובא בזוהר חוקת (דף קפ ע"ב) שלולי שיהיה האדם נטמא, אינו נצרך לטהרה, ועיקר הדבר הנצרך לטהרה הוא הנקיות כמובא שם במשנת רבי פנחס בן יאיר ש'נקיות מביאה לידי טהרה', וראשית הנקיות היא כפשוטו בעניני הארציות, היינו שיהיה האדם נקי בגופו ובבגדיו מתוך דרך ארץ, ובזה יבוא לידי נקיות הלב מכל פניה וגאות. ופעמים שיש לאדם צער גדול בענין המחשבות עד שחושב מעצמו שאין לו תקנה, ואין הדבר אלא מפני שאין גופו ובגדיו נקיים, שהוא ראשית ענין הטהרה.

וכאשר זוכה ל'טהרה' משמעות הדבר הוא שמסיר האדם כל מונע החוצץ ממנו מאהבת ה' ב"ה, כי פנימיות ענין הטהרה היא שיסיר האדם כל דבר המונע מהשראת השכינה, והשכינה אינה שורה אלא במקום נקיות וטהרה כאמור. וכאשר זוכה אדם ל'קדושה' נחשב הדבר כמסירת ונתינת העצמיות לשם האהבה, כי ה'קדושה' היא שימסור האדם את עצמיותו למען אהבתו את השי"ת, ולאהבה אותו יתברך ללא תנאי, וכמו שכתוב (דברים ה, ה) "ואהבת את ה' אלהיך בכל לבבך ובכל נפשך ובכל מאודך", וכאשר אוהב האדם את השי"ת ללא תנאי הנה בזה הוא כנותן ומוסר לה' ב"ה כל דבר אשר אינו מעכב את אהבתו, ובזה הוא מעלה לכל דבר גשמי שיש לו עימו חיבור והתקשרות וכוללו באחדות ה', שזהו מתוך מידת האהבה.

ד

ובמידה זו של ה'קדושה' עלה יוסף הצדיק ונתעלה ונעשה כסא ומרכבה למידת היסוד הנקראת צדיק. כי 'צדיק' משמעותו נתינה והשפעה, כמו שכתוב (תהלים לו, כא) "וצדיק חונן ונותן", והיה יוסף מכין עצמו בכל רגע ב'טהרה' לפני השי"ת ומוסר כל דבר המעכב לאהבת השי"ת ללא תנאי, שזהו עיקר ענין המילה, שענינה היא להסיר את הערלה המרמזת ל'קבלה', ולגלות את הברית המרמזת ל'נתינה' והשפעה וצד החסד שבברית, עד שמתוך דרכי הטהרה בא יוסף למעלת ה'קדושה' שזכה לה.

כי מתוך דרכי הטהרה נחנך האדם לאהוב לה' ב"ה בלא תנאי וללא שיצפה לגמול, ובין אם רחוק הוא בין אם קרוב הוא להשי"ת מתמיד הוא באהבתו לה' ב"ה בכל המצבים שהם, כמ"ש 'בכל לבבך', בשני יצריך (ברכות נד ע"א),

ובא זוכה לאהוב להשי"ת ב'כל מאודו', שאינו מצפה לגמול שיברכו הקב"ה בעבור כך בממון, עד שזוכה לאהוב להשי"ת 'בכל נפשו', שאוהב להשי"ת בלא גמול ותנאי שיתן לו בריאות וחיים.

ולכל זה זכה יוסף מתוך שהיה הולך בדרך יעקב ונדבק בכל מידותיו, שהיה מוסר כל אהבה אחרת וכל תנאי וחוצץ למען אהבת השי"ת, וכאשר גילה אהבתו לבורא ב"ה בעת ראותו את יוסף בנו אהוב, שאהב אותו מכל בניו (בראשית לו, ג), ובעת זו קרא 'שמע ישראל' כמו בא ברש"י (בראשית מו, כט), כי רצה שלא תפריד אהבתו את בנו מאהבת השי"ת.

ה

ובזה יהיו דברי התורה בתוך האדם ובכחינת 'ממלא כל עלמין', וכענין 'ואהבת את ה' אלהיך... והיו הדברים האלה על לבבך', ובוה תלוי כל דרך הדבקות בתורה הקדושה שיהיה האדם דבוק בה בכל אבריו וגידיו ועצמותיו. כי כאשר בא האדם לתורה, נותן ומוסר הוא את שכלו למען יזכה לקנות בה חלק, אך את ליבו הוא משאיר לעצמו, ומדמה בדעתו שמוכרח הוא ליתן את ליבו גם לעולם הזה בכדי שיהיו לו חיים טובים, אמנם האמת שכל שאין האדם מוסר את ליבו ואת האהבות שיש לו לעולם הזה, אין יכולה התורה לשרות בליבו בכחינת 'ממלא כל עלמין', שיהיה השי"ת עימו בתוך חייו כשותף אמיתי בכל עניניו.

אמנם מתוך הקדושה והטהרה תבוא התורה להיות עימו כאחד מתוך אהבה גדולה. כי כאשר לומד האדם מתוך השכל, משיג הוא את חיצוניות התורה שהיא כנגד הבשר שהוא חיצוני, אמנם ה'טהרה' ממשיכה רוח טהרה על ה'גידים' של האדם, וה'קדושה' על ה'עצמות', ובוה נעשה האדם כמידת יוסף הצדיק, כי היסוד כולל בתוכו לכל האברים והגידים, ובוה בכל לימודו נעשה הוא כאחד עם התורה ואהבת השי"ת.

ועל ידי קדושה וטהרה נמשכים כל הברכה והשפעים, כי בוה נכלל במידת צדיק ושלמות היסוד כענין 'צדיק חונן ונותן', ומתקיים בו "כל היום חונן ומלוה וזרעו לברכה" (תהלים לו, כו). כי הברכה נמשכת לעולם מראש הקומה, שהיא המחשבה והדיבור, וכאשר מטהר ומקדש האדם את מחשבתו ואת פיו, הנה בזה הוא נשמר מכל חטא ופגם, ועולה מזלו מעלה ונמשך בו שפעים עליונים. כי שורש הקדושה היא במזל נוצר חסד שהם סוד השערות, וכמו שמצינו בנזיר שנקרא קדוש על ידי פרישותו, שציותה לו התורה "קדוש יהיה גדל פרע שער ראשו" (במדבר ו, ה), וממזל זה נמשכים כל החסדים והשפעים. וכן ה'כהן' שמשמעותו הוא ענין ההבדלה והקדושה, כמו שהבדיל ה' ב"ה את ישראל מכל העמים ואמר להם "ואתם תהיו לי ממלכת כהנים וגוי קדוש" (שמות יט, ו), וכמו שכתב הרמב"ם בסוף הלכות שמיטה ויובל (יג, יג) שלא שבט לוי בלבד זכו להיות חלקו ונחלתו של ה' ב"ה, אלא 'כל איש ואיש מכל באי העולם אשר נדבה רוחו אותו והבינו מדעו להבדל לעמוד לפני ה' לשרתו ולעבדו לדעה את ה', והלך ישר כמו שעשהו האלהים, ופרק מעל צוארו עול החשבונות הרבים אשר בקשו בני האדם, הרי זה נתקדש קדש קדשים', כנגד זה הכהן הוא כנגד חסד כמו שנאמר בו (דברים לג, ח) "תומך ואוריק לאיש חסידך", וכפי שעל ידו נמשכים הברכות והשפעים בברכת כהנים.

ו

והדרך בכל ענין ה'קדושה' הוא, שכל הברכה של האדם בתורה נמשכת אליו מתוך מה שיקדש את מחשבתו מכל מחשבת איסור חלילה, ויטמון את ראשו בתוך התורה עד שתתקדש מחשבתו בשלימות. ועיקר דרך קדושת המחשבה תהיה לאדם מתוך שתהיה לו מחשבה טובה על מה שיש לו, ולא ילך אחר הדמיון במה שאינו שלו ואינו שייך להשגתו ודרגתו, וככל שירגיל את עצמו שלא להביט ולחפוף בדבר שאינו שלו, הן בגשמי והן ברוחני, כך תהיה מחשבתו שמורה מלהביט חוץ למקומו.

וענין ה'טהרה' היא, שמלבד מה שעל ידה נטהר מכל זוהמה, על ידה תהיה גם שמירה והגנה לאדם מלבוא לפגם מחשבה. והטהרה היא שמירת השפעים של האדם, וכשם שהיו הלויים ממונים על שמירת בית המקדש כמו בא במסכת מידות (א, א), שמשמעות פנימיות הוא, שמפני שהלויים היו בסוד הטהרה, וכמו שנצטוו עלים משה (במדבר ח, ז) "וכה תעשה להם לטהרם", וכמו בא בזוהר קרח (דף קעו ע"ב) ש'כהן' הוא בסוד הקדושה וה'לוי' בסוד הטהרה, הנה מפני זה היו סובבים לבית המקדש ושומרים על השפעים וכל הברכות שהיו נמשכים במעשה הכהנים בעבודתם.

וענין הלויים הוא סוד ה'דיבור', כי הכהן הוא כנגד ה'מחשבה' וקדושתה, והלוי הוא כנגד הדיבור וקדושתו כמו בא בזוהר שמיני (דף לט ע"א). ודיבור טהור הוא שישמור האדם את פיו מלהוציא ממנו כל צירוף שאינו טוב, כי

אפשר שיהיה האדם בקדושת המחשבה, וימשך לו שפעים ממזל העליון, אך מפני שאינו נזהר בפיו ומוציא צירופים ודיבורים שאינם טובים, הגם שנדמה לו שהם כביכול לתועלת, הנה בזה מאבד הוא טובות גדולות ועצומות מאד. ואילו היה האדם יודע מגודל הכלים שמכין הוא בכל צירוף טוב היוצא מפיו, ואיזה חורבן נעשה מכל צירוף שאינו טוב היוצא מפיו, היה מונה את האותיות היוצאות מפיו בהקפדה ושמירה גדולה ויתירה.

ז

ומתוך שיהיה האדם קדוש וטהור, תהיה בו התורה בכחינת 'ממלא כל עלמין', שתמלא את ליבו ותראה לו את אהבתה, ומזה יוליד בליבו ראייה חדשה על כל המציאות, שמלבד מה שתהיה דעתו על הפנימיות והשכל והחכמה שבכל דבר בבריאה, יהיו כל מעשיו מכוונים על הפנימיות והתכלית שבכל מעשה. כי כל שלומד האדם את התורה בשכל ואין לו עימה חיבור מצד הלב, גם מעשיו יהיו למראית עין בלבד, היינו שיראו הכל את מעשיו ותולדותיו, אך מתוך האהבה שיהיה להשי"ת כענין 'ואהבת את ה' אלהיך', יהיו מעשיו לשם קיום וביטוי אהבתו להשי"ת, שאינו עושה כלל על מנת שיראוהו בני אדם.

כי מתוך שהאדם קדוש וטהור ויש לו נקיות המחשבה והדיבור, יבוא לידי ישוב הדעת, ויהיה לנגד עיניו שסוף אדם למות, ותכלית החיצוניות להתכלות, ולכך בכל מחשבה שהיא היפך התכלית, בא לעומתה נגד עיניו מחשבה וצירוף תכליתית שסופו להיות עטוף בתכריכים, ולכך אין בו חפץ להראות את מעשיו, אלא להראות את אהבתו לה' ב"ה בכל דבר ובכל מעשה.

כי האהבה היא כנגד צד הימין וְהַצֶּדֶק, שהוא כנגד הזכרון, כמ"ש בתיקונ"ז (תיקון נה, דף פח ע"ב), וככל שילך האדם בדרך אהבת השי"ת ויזכור את האהבה לה' ב"ה בכל מחשבה דיבור ומעשה, כך יהיה חקוק בליבו ומוחו הזכרון בעולם הבא. כי בעולם הזה השגת הנבואים היא מרחוק בלבד, וכנגד 'סובב כל עלמין', ובעולם הבא יראו כולם איך היה הקב"ה 'ממלא כל עלמין', היינו שהיה הקב"ה מעורב בכל פרט ופרט בחיי האדם, והגן על האדם והושיע לו לאין מספר בכל יום ויום, ולכך עולם הזה הוא כנגד היראה ועולם הבא הוא כנגד האהבה. אך על ידי שיש לאדם מקום חשוב בעבודתו לאהבת ה' ומפנה את ליבו בטהרה וקדושה מכל אהבות מלבד אהבת השי"ת, הנה בוה הוא נקשר בכל מה שיהיה לעתיד, ומוליד בליבו זכרון בעולם הבא.

ח

ודרך הצדיקים שמשגיגים למדרגת ממלא כל עלמין בשלמות כבר בעולם הזה, ולכן אין בארבע אמותיהם מקום כלל לסטרא אחרא, כי הכל מלא מאור ה' ב"ה, ולכך כל הסמוכים אליהם אינם באים לידי חטא ועוון. ולעתיד שיתגלה משיח צדקנו, יתפשט אורו של משיח על כל העולם בכחינה זו, שתתגלה הדעת שהכל מלא מאור ה' ב"ה, והתורה היא שממלא את הכל, ואין דבר חוץ מן התורה, ולכך לא יהיה מקום לסטרא אחרא כלל, כמו שכתוב (זכריה יג, ב) "ואת רוח הטומאה אעביר מן הארץ". וכל מה שיש היום חילוקים ופירוים הוא מפני שאין אוהבים לה' ב"ה ואין עובדים להשי"ת מתוך אהבה, וזהו מפני שעובדים לבורא מתוך השכל ולא מתוך הלב, אך לעתיד שתתפשט הדעת, תרד היא עד לחדרי הלב, ובוה יתקיים (יחזקאל יא, ט) "ונתתי להם לב בשר", היינו שתהיה ההשגה בלב ובפנימיות כמו שאנו משיגים עתה בחיצוניות, שהוא ענין ה'בשר', וכאמור.

והדרך שיהיה לכל אדם לבוא לאהבת השי"ת היא שיזכור תמיד לענין זה, שעתה בגלות שאין לנו בית המקדש בתפארתו והשראת השכינה, נסתר ענין זה שה' ב"ה ממלא את הכל ונמצא סמוך אצל האדם תמיד להושיע לו ולהעלותו תמיד לאחרית טובה נצחיית, וזהו לבד המציאות האמיתית, וכל הטומאות שיש בעולם הוא מפני זה שאין לדעת קדושה זו שהשי"ת מלא את הכל, אך לעתיד יתגלה ענין זה, ובוה תתבטל הטומאה מן הארץ. ועצם ידיעה זו שכל פירוד ומקום לדבר המנגד להתורה ודרך ה' הוא מחמת זה שנסתר מאיתנו האור הפנימי, הנה בוה מקבל האדם תקוה ומחשבה על התכלית האחרון, ויש לו התקשרות באור הפנימי בכל דיבור ועסק בתורה ותפילה, ובוה עצמו נעשה הוא חלק מענין זה. וככל שיזכור זאת יותר, כך יוכל להיות קשור יותר ויותר באהבת השי"ת.

ט

וזהו שכתוב (ויקרא יב, ג-ב) "אשה כי תזרע וילדה זכר וטמאה שבעת ימים כימי נידת דוותה טמאה, וביום השמיני ימול בשר ערלתו", 'אשה כי תזרע' זהו סוד אהבת השי"ת כמו שכתוב (קהלת ט, ט) "ראה חיים עם אשה אשר

מהלל ומשבח הוא לה' ב"ה על עצם זה, וזהו מצד המחשבה הטובה שיש לו על השי"ת והנהגתו עימו.

ובזה הוא מגלה את כל חלקו בקדושה, וכמו שמשבחים לה' ב"ה 'וקדושים בכל יום יהללוך', שכפי הקדושה כך הוא השבח וההלל להשי"ת. וזהו מתוך שמייחד האדם את מחשבתו לטובה גם לזמן מועט ובו מהלל ומשבח הוא להשי"ת כבן המשבח לרוב אהבת אביו אותו. וזוהי מדרגת 'בן', כי 'סובב כל עלמין' הוא כנגד האות ה' אחרונה דשם הוי"ה, ו'ממלא כל עלמין' הוא כנגד עלמא דאתי והאות ה' הפנימית דשם הוי"ה, ובסוד 'בינה ליכה', שזהו גילוי אהבת אב לבנו בכל המדרגות, וזה אהב"ה, נוטריקון אב, וב' אותיות ה' דשם הוי"ה, כנגד סובב וממלא כל עלמין.

יב

וכן הוא על ידי ענין הטהרה, שעיקר סוד מה שמטהרים את הידים הוא על מנת לטהר את הלב, וטהרת הלב בכדי שיהיה לאדם אמונה שלימה בהשי"ת, וכמו שרמזו בכתוב (שמות יז, יב) "ויהי ידיו אמונה", וזוהי חיצוניות הטהרה, ופנימיותה נעשית מתוך ריבוי דיבורי תפילה לפני ה' ב"ה, וככל שיוציא אדם דיבורים מפיו, כך יהיה אצלו גילוי שכינה ויוכל לבוא לאהבה להשי"ת, כי גילוי אמיתת מציאות הבורא לאדם הוא מתוך הדיבור, ותיכף שאומר האדם 'ה' שפתי תפתח' נעשה בזה גילוי לאמיתת מציאות הבורא ב"ה בכל העולמות הקשורות בזה האדם העומד בתפילה, ובזה מתחזקת אמונתו בה' ב"ה ויכול הוא לבוא לגילוי האהבה לה' ב"ה, ונעשה גילוי של התורה בבחינת 'ממלא כל עלמין', ומתגלה התורה בלב ולא בשכל, ויכול האדם לבוא לידי אהבה להשי"ת, כענין 'תוכו רצוף אהבה'.

אהבת" ואמרו בזוהר מקץ (דף קצו ע"ב) דא כנסת ישראל בגין דבה כתיב אהבה כמו שכתוב (ירמיה לא, ב) "ואהבת עולם אהבתך", היינו שיש גילוי אהבה בין קוב"ה לעם ישראל. "וילדה זכר" הוא הזכרון בעולם הבא, היינו שממלא הקב"ה לכל העולמות, והתורה מלאה את הכל ואין דבר חוץ ממנה. 'וטמאה שבעת ימים' היינו שיזכור האדם שכל מקום הסטרא אחרא הוא זמני לאלו השבעת ימים ושבעת המדרגות שהם הולכות ונתקנות, הטוב עולה ונכלל בה' אחד על ידי אהבתו להשי"ת, והרע הולך נאבד ומתכלה, ולכן אין לו להתפעל לחשוב את הטומאה למציאות. 'וביום השמיני ימול בשר ערלתו', שב'יום השמיני' המרמז לעולם הבא כמובא בזוהר תצוה (בדף קפד ע"א), 'יסיר ויבטל הקב"ה את הערלה המעכבת מהתבוננותו זו ומביאה את האדם לאהוב דבר מלבד השי"ת ותורתו, ואז יאהב האדם את הקב"ה ויתהלך לפניו באהבה שלמה ותמימה, וכמ"ש (בראשית יז, א) "התהלך לפני והיה תמים", ואמרו בזוהר (בהקדמה יא ע"ב) 'והיה תמים' שלים ברחימותא (-שלם באהבה).

וזה שנרמז בהמשך הכתוב (ויקרא יב, ד) "ושלושים יום ושלושת ימים תשב בדמי טהרה, בכל קודש לא תיעג ואל המקדש לא תבוא עד מלאת ימי טהרה", שהכל תלוי בשלמות ישראל בענין הקדושה והטהרה, וכל שאין לנו השלימות הזו, ואין לנו רצון לחיבור עם השי"ת הבא מתוך אהבה שחושקים אנו וחפצים בו שיהיה הוא יתברך עמנו כאן בעולם הזה בבחינת 'ממלא כל עלמין', על זה נרמז בכתוב 'ואל המקדש לא תבוא', שאין אנו יכולים לחזות ולבוא לבית המקדש, 'עד מלאת ימי טהרה', שכאשר ישלים האדם את עצמו בעניני הקדושה והטהרה יוכל לבוא אל הקודש, שהוא מקום גילוי האהבה של ה' לישראל המרמז על קודש הקודשים שבו היה נגלה אהבת השי"ת לישראל כמובא במסכת יומא (דף נד ע"א), שכל זה תלוי בטהרה, כמובא שם במסכת יומא (בדף ב ע"א) שהיה נטהר כהן הגדול בתוספת טהרה גדולה, והיה צריך לקדושה גדולה במחשבתו, הכל כדי לבוא ולחזות באהבת השי"ת.

וכך הוא בכל אדם, שבכדי שיראה בתורה את הפנימיות, שתגלה לו את אהבתה להראותו שממלא השי"ת את הכל, זהו מתוך אהבת השי"ת, וכמו שכתוב (שה"ש ג, י) "תוכו רצוף אהבה", היינו ש'תוכו', שהוא ענין 'ממלא כל עלמין', מגלה לכל את 'אהבתו' יתברך, וכמובא בזוהר חדש חוקת (דף סג ע"א) שהיא אהבה פנימית, וככל שיהיה האדם בדרך אהבה מגולה להשי"ת, כך ישיג דברים פנימיים יותר, ואת השכל והתכלית שבכל דבר בתורה.

וענין זה הוא כלליות ענין היחודים והכוונות. כי בבית המקדש היה גילוי של אור פנימי, ולכך היו הנבראים יכולים להשיג קרבת השי"ת בעבודה קלה, אך ביום שחרב בית המקדש עלה כביכול גילוי זה ונסתלק, ונעשה הכל בבחינת 'סובב כל עלמין', שכל השגה שמשגיגים בתורה נשאר מרחוק, ואין יכולים להשיג אלא נצנוצי אהבה להשי"ת. ובזה השכינה היא בדומה לנידה שנאמר בה 'כימי נידת דוותה טמא', ומיום שחרב בית המקדש אין יחוד וגילוי אהבת השי"ת וישראל, ודרך הצדיקים להתקדש ולהטהר להיות משכן לזה האור הפנימי.

יא

והדרך בה יוכל האדם לגלות אהבה להשי"ת בכל יום, היא בכך שיתבונן שבכל ענין עבודתו לפני ה', וכל ריחוקו ממנו יתברך, יבוא הכל על תיקונו, ויחשוב מכך שבכל רגע שקיים הוא בעולם נעשה מכך תיקונים גדולים בכל חלקי נשמתו עד שורשו באדם הראשון, וזהו אף מצד מדרגת גופו השווה בעולם, ולכן איך שיהיה, פְּנָה לעצמו מקום בו הוא חפץ לגלות את אהבתו להשי"ת, וזהו מתוך שיהלל וישבח להשי"ת על עצם כך שהוא כלי לקדושה והטהרה, ועל כך שבן ישראל הוא, וכנגד מדרגת ה'בשר', היינו שהינו נימול, וכמו ששיבח דוד ואמר "למנצח על השמינית" (תהלים יב, א). ובזה נכלל האדם ביום השמיני, שהוא כנגד עולם הבא ויכול לבוא לאהבה אותו יתברך.

ואמרו במדרש שיר השירים זוטא על הנאמר (בשה"ש ג, י) "תוכו רצוף אהבה מבנות ירושלים", שמפרשות הן נפשות ישראל מנפשות האומות, שגם בזה לבד יוכל לבוא לאהבתו יתברך במדרגתו ואף מצד קדושת גופו, וכמו שאמרו במסכת שבת (בדף קטז ע"ב) שמצילין בשבת לתיק הספר עם ספר התורה, שגם מצד הגוף ומדרגת הבשר אשר הם כלי לקדושה והטהרה,

קחו חלק במפעל הקודש

המעוניינים להצטרף למערך הרכיזים ברחבי הארץ והעולם ולחלק מידי שבוע את גיליונות הקודש באזור המגורים וכן לתגובות הארות והקדשות בעניני העלון ניתן לפנות
0527.130.400 או במייל: m.yam.shlomo@gmail.com
לקבלת הגיליון במייל ניתן לפנות לכתובת: alonim.yanuka@gmail.com